

Проект РВР – Кращі практики

Виробничі кластери: вивчення нових можливостей економічного розвитку регіонів

З моменту затвердження Стратегії регіонального розвитку Запорізької області на період до 2015 року на сесії обласної ради пройшло вже більше року. Проект партнерства Канада-Україна «Регіональне врядування та розвиток» (проект РВР) підтримував створення цього документу на всіх етапах, починаючи від розробки до впровадження. Затвердження стратегії співпало зі світовою фінансовою кризою та економічною рецесією, від наслідків якої серйозно постраждала економіка Запорізької області. Здавалось, що стрімке поширення цього явища на всі галузі економіки області скасує поставленні стратегічні завдання і завадить реалізації намічених планів. Проте спільними зусиллями експертів та партнерів проекту РВР були знайдені практичні рішення, які дозволяють області рухатись далі.

Три кластери вже почали працювати

Йдеться про три кластери, які розпочали свою роботу за сприяння проекту партнерства Канада-Україна «Регіональне врядування та розвиток». Два з них створені у місті Мелітополі: інноваційно-технологічний кластер «АгробУМ» та кластер бджільництва «Бджола не знає кордонів». Ініціативна група та більшість учасників третього кластеру знаходяться у місті Запоріжжі, але програма його діяльності передбачає поширення на всю територію Запорізької області. Це рух на підтримку місцевого виробника товарів і послуг «Купуй Запорізьке! Обирай своє!».

Підтримка проекту РВР

Представники кожного з кластерів брали участь в інтенсивній навчальній програмі з питань управління проектами та впровадження стратегій, яку протягом 9 місяців проводив проект РВР. Саме впродовж навчання кожний з проектних менеджерів розробив концепцію свого кластеру, визначив та розпланував основні завдання, спрямовані на започаткування кластеру, та почав реалізовувати їх на практиці. Керівники цих проектів також мали можливість вивчити досвід роботи виробничих кластерів, створених в інших областях.

Учасники навчальної програми відвідали ряд успішних виробничих кластерів у Криму, керівники всіх трьох кластерів мали нагоду взяти участь у регіональній конференції «Кластерна модель розвитку місцевих економік», яка проходила у місті Мелітополі, у приміщенні Таврійського державного агротехнологічного університету в липні 2009 року.

Під час конференції розглядалось питання щодо створення обласною державною адміністрацією сприятливих умов для розвитку науково-виробничих кластерів, а також обговорювались переваги кластерної моделі розвитку місцевих економік в Україні та світі. Серед учасників були представники органів влади та місцевого самоврядування, ділових кіл, місцевих та всеукраїнських громадських організацій, державних інноваційних установ, а також менеджери проектів, науковці, міжнародні експерти та закордонні партнери. Крім того, були проведені презентації трьох згаданих вище кластерів, круглі столи, та обговорення.

Модель виробничих кластерів

Кластери є однією з поширених у світі моделей успішного розвитку економіки країни на рівні регіонів. В Україні також звернули увагу на таку модель співробітництва. Визначень поняття «кластер» в економічних джерелах можна зустріти декілька. У контексті Стратегії розвитку нашої області можна сказати, що кластер – це об'єднання підприємств та інших суб'єктів господарювання, які розташовані в одному регіоні, технологічно пов'язані один з одним чи є взаємозалежними на певному ринку та мають на меті спільне виробництво і реалізацію інноваційної продукції. Ми обрали виробничі кластери як пріоритетний напрямок та одну з операційних цілей Стратегії розвитку області, а також як приклад того, чого можна досягти завдяки співпраці представників бізнесу, наукових закладів, місцевих органів самоврядування та громади. Ми віримо, що кластери є хорошою моделлю для нових та інноваційних можливостей економічного розвитку для Запорізької області.

Про кластери

Цілями кластеру «АгроБУМ» є, зокрема, координація діяльності суб'єктів малого та середнього бізнесу з виробництва інноваційного обладнання для галузі сільськогосподарського машинобудування, пошук потенційних інвесторів, спільне використання інформаційних, маркетингових, технологічних та інших можливостей учасників. Важливо зазначити, що до цього кластеру також входить Мелітопольський аграрний університет, який став ініціатором цілої низки новаторських і успішних сільськогосподарських рішень. Для координації дій та спільного вирішення актуальних питань зареєстровано громадську організацію. Окремо взяті галузі сільськогосподарського машинобудування конкурують з великими міжнародними компаніями, які використовують агресивні маркетингові технології в регіоні. Кластер забезпечує поєднання масштабності та спеціалізації, а міцний зв'язок з університетом дає можливість отримувати певні переваги завдяки інноваційності та високій якості продукції. Кластер «Бджола не знає кордонів» має на меті залучити до співробітництва не лише виробників меду та іншої первинної продукції бджільництва (наприклад, тільки у Мелітопольському районі працює близько 500 бджолярів), але й науково-дослідницькі установи, апітерпевтів, торговельні організації, виробників косметики, медичних препаратів та інших продуктів, де використовуються цілющі компоненти меду.

Зліва направо: «Бджола не знає кордонів»; Ендрю Фарнкомб директор проекту RVP, з представниками кластерів

Програма розвитку цього кластеру передбачає створення органів управління спільною діяльністю, укладення відповідних договорів, розробку схеми фінансово-кредитних відносин, залучення зовнішніх ресурсів та інші заходи. Як зазначив на конференції заступник голови Запорізької обласної державної адміністрації Олександр Сін, кластер «Бджола не знає кордонів» може сприяти виведенню на широкий ринок нового регіонального брендового продукту – меду. Тим більше, що назва міста Мелітополь з грецької перекладається як «медове місто».

Специфічною ознакою кластеру «Купуй Запорізьке!» є також створюваний завдяки його діяльності місцевий бренд. Це означає, що два кластери вже мають спільні інтереси та предмет для співробітництва. Бренд «Купуй Запорізьке!» та Програма підтримки місцевих товаровиробників, розробка якої є одним із напрямків діяльності ініціативної групи зі створення кластеру, має зацікавити будь-якого виробника товарів чи послуг, який пишається тим, що він працює на Запорізькій землі й для жителів своєї області, міста, села. Ця ідея була розповсюджена в місцевій

пресі, на телебаченні, а також отримала підтримку облдержадміністрації. Привабливий логотип можна побачити в багатьох магазинах на центральних вулицях Запоріжжя, власники яких вбачають в цьому нову маркетингову ідею в умовах економічної кризи.

Ключовий вплив

Отже, як бачимо, криза не є перешкодою для нових економічних ініціатив, для впровадження сучасних форм кооперації, для активізації підприємницької діяльності та співробітництва влади, бізнесу і громади області. Хоча навчальна програма з управління проектами та впровадження стратегій завершилася в червні 2009 року, експерти проекту RVP продовжували надавати консультативну допомогу і підтримку цим кластерам, а також сприяли розповсюдженню їх досвіду у Запорізькій області та за її межами протягом наступних місяців.

Інформація про проект

Проект "Регіональне врядування та розвиток" розрахований на 5 років (2005-2010) і реалізується Канадським інститутом урбаністики за підтримки Канадського агентства міжнародного розвитку. Проект сприяє залученню громадськості до регіонального врядування, надання можливості громадянам та громадам самим творити своє майбутнє та зробити розвиток свого регіону сталим.

КАНАДА

вул. Західна Річмонд 555, офіс 402
а/с 612, Торонто, Онтаріо, М4V 3B1
email: cui@canurb.com
тел.: 416.365.0817
факс: 416.365.0650
www.canurb.org

Canadian International
Development Agency

Agence canadienne de
développement international

CANADA-UKRAINE
REGIONAL GOVERNANCE AND
DEVELOPMENT PROJECT

КАНАДА-УКРАЇНА
ПРОЕКТ «РЕГІОНАЛЬНЕ
ВРЯДУВАННЯ ТА РОЗВИТОК»

Canadian
URBAN
Institute

УКРАЇНА

Трьохсвятительська 3, офіс 60, Київ 01001
email: info@rdg.org.ua
тел.: +38 044 390 70 87
факс: +38 044 278 07 14
www.rgd.org.ua

Видання здійснено проектом партнерства Канада-Україна «Регіональне врядування та розвиток», що впроваджується Канадським інститутом урбаністики у співпраці з Фундацією міжнародного навчання (Канада) та Асоціацією агенцій регіонального розвитку України за фінансової підтримки Канадського агентства з міжнародного розвитку.